

III. F. 132.

Fapte strălucite

a ostașilor noștri,

săvârșite în bătăliile

dela

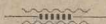
MAGENTA ȘI SOLFERINO

(la 4 și 24 Junie 1859) și

în bătălia dela

CUSTOZZA

(24 Junie 1866).

Estras din istoria regimentului împărătesc și regesc
de pedestrași,
de Braumüller Nr. 5.

BRAȘOV, 1898.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

III, J, 132

Fapte strălucite

a ostașilor noștri,

săvârșite în bătăliile

dela

MAGENTA ȘI SOLFERINO

(la 4 și 24 Junie 1859) și

în bătălia dela

BCU Cluj Central University Library Cluj
CUSTOZZA

(24 Junie 1866).

Estras din istoria regimentului împărătesc și regesc
de pedestrași,
de Braumüller Nr. 5.

BSAȘOV, 1898.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

Cu prea înaltă decisiune a Maiestătei Sale Împăratului din 22 Ianuarie 1851 s'a format din fostul prim regiment săcuesc de graniță:

al 5-lea Regiment de pedestrași.

A**A**bia erau trecuți opt ani dela înființarea lui, când regimentul a fost chiămat la granița piemontană (în partea vestică a Italiei superioare) spre combaterea inamicului. — *In patru Iunie 1859* regimentul și-a primit botezul de foc în *bătălia dela Magenta*, în care s'a distins prin conducerea sa harnică și înțeleptă și prin conlucrarea bărbătească a tuturor membrilor.

In anul 1866, când imperiul era érá periclitat — la confiniul sudic de cătră Italiani, érá la hotaréle nordice de armatele Prussiane, — óstea întrégă a monarhiei s'a mobilisat; regimentul nostru a fost împărțit la armata sudică.

În resbelul acesta regimentul a strălucit în *bătălia sângerósă și decizétóre dela Custozza* prin purtarea sa eroică, cucerind rezultate eminente și glorie neperitóre!

Pe lângă multele distincțiuní donate de Maiestatea Sa Împăratul, regimentul a fost distins și de Alteța Sa imperială, feldmareșalul *Archidu-*

cele *Albrecht*, învingătorul dela *Custozza*, prin o răsplată eminentă. — Archiducele, care primise dela Maiestatea Sa, regina-mamă *Maria din Bavaria* o (corónă) *cunună de lauri*, — semn triumfal pentru glorioasa susnumită victorie, — a donat lauri aceștia regimentului nostru, însoțind acest simbol al victoriei cu următoarele expresiuni de laudă:

„Privind la succesul cu care regimentul a luat parte la această victorie (dela *Custozza*), nu aflu un loc mai demn pentru cununa acesta, decât *stégul regimentului al 5-lea*, ca să-i fie acestuia semn de onóre în memoria faptelor sale eroice, care să-l însuflețescă și în viitor la bravură militară!“

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Maiestatea Sa Impăratul și Regele nostru a binevoit mai în urmă a da regimentului *concesiunea de a purta cununa acesta* pe stégul său la toate ocaziunile de ieșiri solemne.

Faptele eroice — al căror descriere va urma — împlinite de antecesori (strămoși) noștri, cari au jertfit voios sângele lor, pentru prea Înaltul nostru Domn suprem de resbel și pentru onórea regimentului, apoi și distincțiunea înaltă, cinstită de răposatul feldmareșal, Alteța Sa imperială *Archiducele Albrecht* regimentului nostru, să ne fie nouă exemple strălucitoare și să ne tot îndemne ca să ne păstrăm onórea cucerită pe câmpul de bătălie și să reînnoim lauri venerabili, cari sfințesc stégul nostru mândru!

Cadet-sergentul Frederic Schädlbauer.

Suboficerul acesta, eșit din compania școlară dela Olmütz numai puține zile înaintea bătăliei dela *Magenta*, aștepta cu nerăbdare ocasiunea de a-și merita rangul său militar asemenea prin bravură pe câmpul de luptă, cum s'a fost arătat demn de el prin diligența sa pe câmpul sciințelor. Dorul acesta curând i s'a și împlinit.

În bătălia dela *Magenta*, când al 3-lea batalion mergea înainte ca să atace satul *Carpenzago*, sergentul *Schädlbauer* a trecut cu a 14 companie peste un șanț cu apă larg și s'a aruncat în fruntea feciorilor, cari îl urmau cu strigări de „*să trăescă!*“ către înălțimea ocupată de dușman.

Un glonț a pătruns mantaua lui legată peste piept, și la trântit jos. Fiind-că glonțul 'și-a pierdut în parte puterea, trecând prin mantauă, bravul sergent din norocire a rămas în viață; dér rana lui a pus deocamdată capăt ambițiunei sale înfocate.

Întâiu a fost dus la locul de legare, apoi la spitalul dela cetatea Pavia, unde mai târziu a ajuns cu mai mulți soți de sorțe — în prinsóre de resbel. În acesta l'a cuprins pe tinérul cadet un dor mare după camerații săi de regiment. Nepăsător de rana sa, reculegându-și tóte puterile, s'a sculat din pat, 'și-a luat pușca și a scăpat din prinsóre.

Trei zile a umblat *Schädlbauer* pe ascuns, ca să nu fie éráși prins, suferind multe osteneți și greutateți, și căutându-și regimentul său. Aflându-l în urmă, toți l'au primit cu bucurie mare, și comandantul de brigadă, generalul baron de *Wetzlar*, l'a laudat pentru purtarea sa bărbătescă înaintea regimentului întreg.

Peste vre-o două zile, în bătălia dela *Solferino*, bravul sergent se afla éráși între luptătorii cei mai de frunte.

În decursul acestei bătălii, când s'a trimis dela regiment spre asigurare în flancul stângă o linie de tirailleuri (*Plänkler*), era între acești din urmă și numitul cadet-sergent.

Când el abia începuse să pușce, a fost atacat de un șaser (călăreț) francez, care voia să-l trântescă jos; dară sergentul a tras iute din pușcă, și l'a doborât pe dușman jos de pe cal. Un zuav (pedestras african-francez), voind să ajute șaserului, pușcă în *Schädlbauer* și-l răneșce la umărul stâng; dară sergentul — cărui nu i-a păsat mult de rana acesta — și-a umplut iute pușca, și l'a lovit bine și pe al doilea vrăjmaș.

Admirând purtarea acesta bravă a tinărului cadet, linia întregă și-a păstrat poziția bărbăteșce, macar că — fiind aprópe numai de 30 de pași dela pușcile inamicului — soldații noștri au suferit perderi fórte mari.

Vedënd rezistența statornică a acestor tirailleuri, dușmanul nu mai credea, că va puté să iasă la cale cu atacul drept; s'a decis dară la un atac în flancul stâng și în spatele regimentului, și s'a întins cătră drépta, scutit prin grădini și prin șanțuri, ce se aflau pe acolo. — Dér cadetul, vedënd mișcarea acesta încunjurátore, și pricepënd, — ca un soldat îmbătrânit în experiență de resbel — scopul ei, îndată alergase la comandantul său de regiment, ca să-l facă atent la acest pericol amenințator. Durere, că după această însciințare, — în urma perderei de sânge — cadetul a trebuit să fie

pus la locul de legare, și a fost dară împedecat de a mai lua parte la lupta regimentului!

Cornistul

Ioan Hussina.

În bătălia dela *Solferino* (în 24 Iunie 1859) a patra companie de grenadirii luptându-se aprópe de satul cătră *Guidizzolo*, a cercat înzadar să-și păstreze pozițiunea ei cătră roiturile mai tari de tirailleurii francezi.

Când compania la urmă s'a retras încet, — mereu pușcând, — inimicul a cercat să o împingă în o direcție în care ea se depărta tot mai mult de ai noștri, și pe unde retragerea ei a putut fi împedecată de tot.

Cornistul *Ioan Hussina* a fost cel dintâiu, care a recunoscut starea acésta periculósă. Eșind înainte în linia primă a luptătorilor, el le-a arătat camaradilor săi primejdia, care îi aștepta, și suflând apoi tare semnalul de asalt („Sturm!“), a rechiămat dinvoia sa proprie linia de tirailleurii, care începuse deja a se retrage, la atacul de bajonetă cătră dușman. Trupa ascultă voios semnalul venit la timpul său, ér inimicul nu a putut rezista acestui asalt neașteptat și resolus. Tot mai tare a sunat semnalul strigător al bravului cornist, care a rămas tot între cei dintâi luptători, până ce vrăjmașul a fost gonit, și frontul nedrept al companiei îndreptat în linia ce 'i se cuvenia.

Sergentul

Albert Szabó,

Dobașul de batalion

Antonie Borbáth,

Pedestrașul

Iosif Szatmáry.

În decursul bătăliei dela *Solferino* avea al doilea batalion al regimentului ordin, să atace maiorul „Casa Nouva“, care era ocupată prin dușman. Colóna de atac a fost însă primită de un foc nimicitor; din cauza perderilor fórte

mari, înaintarea fu întreruptă și se părea, că va fi respinsă de tot. În acest moment decidentor a eșit sergentul Albert *Szabó* înaintea companiei, a arătat cu mâna înălțimea dela *Cavriana*, pe care se afla în decursul bătăliei Maiestatea Sa Împăratul, și a strigat: „Înainte soldați! Împăratul nostru stă acolo în foc! El caută la noi, să ne purtăm dar cum să cade!“ Vorbele acestea au pătuns în toate inimile, au reînviat vitejia lor și a însuflețit chiar și pe cei mai descurajați; toți mergeau în urma bravului sergent.

Nu se pot enumăra aici pe nume toți acei bravi, cari — cuprinși de o însuflețire nobilă, — se înbulțiau pe lângă *Szabó*! Între cei mai înfocați de entuziasma eră pedestrașul *Szatmáry*, care striga: „Jur, că până ce voi trăi, nu merg nici un pas îndărapt“.

Dobașul de batalion *Borbáth* prinse dela un ortac cădută arma și tasca de muniție, și mersă cu camerașii săi la atac. Așa au ajuns acești bravi la maierul „Casa Nouva“, unde s'a început éra o luptă sângerósă, și în care a fost — durere! — greu rănit și cel mai brav soldat al batalionului. Cădénd jos, *Szabó* încă tot era cu inima sa între soții lui, ce stau în luptă, și uitându-și de sine, le striga, să nu se lasă, până ce vor învinge, sau dacă ar căde, să cadă neînvinși, ca și el însuși.

Când a cădută leșinat jos, și niște camerași au vrut să-i dea mână de ajutor, el i-a trimis îndărapt în luptă, dicéndu-le: „Înainte! Acolo să învingeți! Numai decă victoria va fi câștigată, atunci să vă pese și de mine!“

În decursul acestei lupte prea-crunte a cădută și bravul ostaș *Szatmáry*, care a rămas fidel jurământului său.

Esemplul acesta al celor doi viteji, atât a însuflețit însă pe ceilalți ostași, încât aceștia — după un asalt furios — au cucerit, pe urmă au și ocupat casa apărată de dușman așa de bărbătesce.

În decursul mai departe al bătăliei, bravul dobaș de batalion *Borbáth* a văduț între luptătorii contrari pe un oficer mai înalt francez, și s'a decis îndată, să-l pușce. Fiind-că oficerul era călare pe un cal foarte viu, care se mișca mereu dela un loc la altul, era greu a-l nimeri, dără dobașul aștepta la pândă cu arma pregătită, până ce a aflat un moment favorabil, în care a tras din pușcă și la doborât de pe cal jos.

Conducătorul Ioan Duklan.

În bătălia dela *Magenta* primul și al treilea batalion al regimentului nostru au primit porunca, să cuprindă cu asalt șeful înalt dela *San Damiano*, care era foarte des ocupat de francesi.

Cu ostenelă grea și cu multe jertfe s'a cucerit după o luptă sângeroasă poziția întărită. Oficeri și suboficeri se întreceau în bravură și devotament (jertfire de sine).

Între cei mai bavi suboficeri se afla mai cu sémă conducătorul *Ioan Duklan* dela a 17 companiă.

Ținându-și bine la-olaltă și conducând bine secțiunea sa, el a sprijinit foarte mult dispunerile comandantului său de companiă. *Duklan* se afla cu secțiunea sa tot acolo unde putea să foloséscă mai mult, și la asalt între cei dintâi. Prin curajul său, și prin conducerea bună a trupei sale mici, i-a succes, să facă dușmanului perderi foarte simțitoare, pușcând și lovind o mulțime din ostașii lui; în parte și cu mâna sa proprie. Pentru purtarea acésta viteză a fost distins mai târziu cu medalia de argint pentru bravură.

Pedestrașul Ioan Iakuna.

A 5 companiă a regimentului era în bătălia dela *Magenta* resfirată în linie de tirailleuri, și sta mai lung timp

în luptă de foc. Fiind însă dușmanul cu mult mai tare, compania în fine n'a mai putut să reziste, și s'a retras, pușcând mereu în tirailleursii franceși, cari îi urmăreau.

Între soldații, cari se aflau mai aproape de dușman, era pedestrașul *Ioan Iakuna*. Observând acesta, că un ortac al lui a căzut jos, vătămat de un glonț, bravul pedestraș n'a vrut să lase pe camaradul său, amenințat de sorțea tristă de a fi prins de dușman, fără ajutor cu totul, că și el însu-și era tot în aceeași primejdie, dacă rămânea prea mult îndărăt. *Iakuna* a strigat dară la nisce camaradi, să oprască pe inamicul urmăritor, el însă a luat pe ortacul rănit pe umeri și l'a scos din focul dușmanului. Apoi s'a reîntors îndată éráși la locul de luptă, unde a mai și luat parte la un atac de voluntari, strălucit. Pentru acésta faptă nobilă a fost mai târziu distins cu medalia de argint pentru bravură.

Stegarul dela al 2-lea batalion

Alexandru Demeter.

În bătălia dela *Custozza*, când regimentul nostru a înaintat, ca să atace poziția inamicului pe délul *Monte Croce*, a 8 companiă, comandată de căpitanul *Bittmann*, a alergat cu stégul înainte și a eșit peste celelalte companii ale batalionului. Îndată, ce s'a suit pe cónsta délului în sus, a fost atacată pe neașteptate, de aproape și din toate părțile, de cătră o mulțime mare de dușmani, și a trebuit, ca să-și deschidă drumul să se arunce cu baioneta spre dușman.

În lupta acésta de piept la piept, stegarul *Demeter* a fost încunjurat de dușman și separat de companiă; căpitanul *Bittmann* și sublocotenentul *Artner* au fost vătămați, mai mulți feciori, cari cerceau să apere stégul, au fost loviți și au căzut, numai conducătorul *Demeter* și pedestrașul *Vadász* mai scutiră stégul. Tufița

stégului era deja ruptă și mai mulți dușmani trăgeau deja de capătul stégului: când *Demeter* și-a recules înc'odată toate puterile, și a smuls stégul éráși din mânilor inimicilor. După acesta s'a aruncat de pe costiușul délului la vale, răđimat pe parul stégului, și a sărit așa peste capetele mai multor dușmani ajunși deja în dosul lui.

La vederea acestei săriturii îndrăsnețe, grenadirii lombardini (italiani) au stat uimiți pe loc, feciorii regimentului nostru și cei dela a 15-lea batalion de vênători, când au văđut, că *Demeter* era sculat în picióre, au alergat — adunându-se în grămeđi — cătră stég, strigând de bucurie. Atunci și dușmanii s'au trezit, și pricepënd valórea momentului, au mers éráși înainte cătră stegarul, ce îl scăpase; dar *Demeter* nu 'i-a așteptat, — ci făcënd câteva sărituri — a ajuns cu stégul în mână la o grupă de soldați de ai noștri, cari de loc l'au luat în mijlocul lor; până atunci bravul pedestraș *Vadász* s'a opus bărbătește dușmanului, ca să se-rițină dela urmărirea stegarului, și mai mulți feciori urmau esemplul lui. Din cei din urmă unii au căđut, alții au fost răniți, apërând stégul cătră o mulțime de dușmani, dér în fine i-a succes subcolonelului de Mederer a respinge pe inimic de tot și a scăpat de un finitiv stégul, (sfântul simbol al bărbăției militare!).

Cum au prețuit fapta lui *Demeter* toți aceia, çari au fost atunci de față, ne arată purtarea unui căpitan dela al 15-lea batalion de vênători, care fiind însuflețit de bravura stegarului, 'i-a strigat acestuia: „D-Vóstră sunteți vitez!“ și l'a strîns în brațe și l'a sărutat.

Conducătorul *Demeter*, distins deja în anul 1859 după bătălia dela Magenta cu medalia de argint, clasa primă, pentru bravură, a fost rêsplătit pentru scăparea stégului în bătălia dela Custozza cu distincțiunea înălțării sale la rangul de oficer, fiind numit sublocotenent.

Pedestrașul *Vadász* a fost distins cu „lăudarea aprobătoare“. Acest june, abia eșit din vârsta de copilărie, era la începutul resbelului din anul 1866 student la Budapesta.

Îndemnat de patriotism, de ambițiune nobilă și de credința sa în poesia vieții militare în timp de rebel, a mers chiar în contra voinței esprese a părinților săi la asentare și a intrat ca voluntar în regimentul nostru, la a 8 companiă, după ce și-a schimbat numele său adevărat de *Csolnok*y în numele „*Vadász*“. Când s'a făcut éráși pace, taina (secretul) nu s'a mai putut păstra, adevărul a eșit la lumină. Însă, cu vedere la împrejurările frumoșe, tinérului ostaș și s'a iertat ușor fugirea de acasă și schimbul numelui său. „*Vadász*“ a luat éráși numele său adevărat de *Csolnok*y, și s'a întors acasă, unde și-a continuat studiile întrerupte din cauză așa nobilă. În regimentul nostru numele de *Csolnok*y și în viitor va reaminti memoria onorabilă a tinérului erou *Vadász*.

Sergent la 16-a companie
Francisc Tonhefner,

În bătălia dela *Custoza* între 3 și 4 ore după amédi maiorul de *Fabrizii* înainta cu 7 compăni (6 dela al 3-lea și una dela al 2-lea batalion; batalionul avea 3 divisiuni cu câte 2 compăni) prin valea râului Tione cătră nisce déluri aprópe de satul *Custoza*, adecă cătră înălțimea „*Monte-Arabico*“. Suind pe cósta acestei înălțimi, trupa noastră a fost primită de un foc de pușcă fórte viu al dușmanului. Mulțimea loviturilor arăta, că délul era ocupat de o trupă alésă a inamicului; dară feciorii noștri, nepăsându-le de perderile grele, totuși înaintau resolut și fără întrerupere peste délul *Monte-Arabico* până la délul *Belvedere*, aprópe lângă *Custoza*. Căpitanul *Draudt*, alergând cu a 8-a divisiune (adecă a 15-a și 16-a companiă) la atac, a eșit peste linia celorlalte divisiuni.

Lupta devenisă tot mai generală; focul de pușcă se tot întindea, și mai multe glonțuri de tun au cădút în trupele, carí mergeau înainte. Terenul era fórte acoperit

de fructe (bucate) și tăiat de șanturi, vederea era foarte mărginită. Căpitanul Draudt a călărit dară peste linia de tirailleurii, ca să vadă mai departe, ce obiecte de direcțiune se dea colonelilor de asalt. Odată a dat de vre-o 50—60 bersalieri (adecă vânători aleși italieni), cari își descărcau armele în el. Comandantul italian l'a vătămât greu la mâna stângă prin un glonț de revolver (pistol de repetițiune), un glonț de pușcă vătămă mâna dreaptă a căpitanului, și mai multe glonțe i-au trecut prin vesminte. Căpitanul Draudt a lunecat jos de pe cal, care era asemenea vătămât, și a căzut leșinat pe pământ înaintea baionetelor inimice. În momentul acela sergentul *Tonhefner* s'a aruncat din linia de tirailleurii, care ajunse mai aproape, la locul unde zăcea căpitanul, și a cercat să-l scape din situațiunea periculoasă.

Colonele de asalt conduse de maiorul de Fabrizzii erau ajunse atunci aproape și se părea, că inamicul și-a fost pușcat muniția; aceste două împrejurări ar fi fost cauza, că căpitanul Draudt și sergentul *Tonhefner*, au rămas în viață.

Sergentul duse pe căpitanul său, purtându-l câteodată și pe spate, până la o casă, ce se afla în apropiere. Acolo a îngrijit de dânsul, legându-i ranele cum a putut de bine, fără ca să-i pese de glonțele, cari cădeau în casă prin ferestrele și zidurile sparte. Când a fost apoi Custozza cuprinsă de soldații noștri și împrejurul satului curățit de dușmani, atunci *Tonhefner* a mers cu căpitanul său la locul de legare, care se afla aproape de Beretara, și la urmă s'a întors era la compania sa.

Fapta acésta curagiósă a sergentului i-a scăpat armatei și regimentului un oficer de frunte și un camerad foarte bun, și a ținut familiei căpitanului pe părintele ei bun și iubit! Medalia de aur pentru bravură a fost distincțiunea binemeritată a sergentului, pentru purtarea sa eroică și jertfitóre.

Sergent în prima companie

Ignatie Böhlm.

Înainte de resbelul din anul 1866 suboficerul numit, după o boală de friguri, care îl cuprinsese în cetatea întărită de Mantua, atât era de slăbit, de se părea, că el nu va putea suferi greutățile resbelului. Însă *Böhlm* nu a voit să lipsescă în luptele camerărilor săi, și când auzi, că regimentul se pregătea să pornescă către inamic, a grăbit să iasă din spital, măcar că n'a fost încă sănătos de tot, și s'a întors la compania sa.

În bătălia dela *Custoza* el a condus linia de tirailleurii a companiilor sale. Mergând tot înainte, a îndreptat focul tirailleurilor așa de bine, încât au pușcat mai mulți ofițeri inimiți. Când s'a spus însă prea tare, mergând prea departe înaintea feciorilor noștri, dușmanul îndată l'a încunjurat și l'a despărțit dela companie. *Böhlm* și-a spart cale cu arma în mână, aruncându-se furios pe vrășmașii cei mai de aproape, lovind în ei din toate puterile sale, ucigend și vătămând mulți din ei. Când l'a ajuns apoi compania sa, bravul sergent a predat comandantului său de divisiune, căpitanului *Torkos*, doi ofițeri inimiți răniți și prinși de mâna sa, pentru care a fost mai târziu distins cu medalia classa 2-a de argint pentru bravură.

Sergent în prima companie

Ioan Mraovič.

La atacul către Monte Croce — în bătălia dela *Custoza* — acest sergent a comandat aripa stângă a liniei de tirailleurii a companiei sale. La începutul luptei fiind rănit în umărul stâng, totuși condusă roiturile sale cu multă pricepere și vitejie; activitatea sa n'a slăbit nici atunci, când el a fost vătămât și în cap. În acest moment el a observat, măcar că îi curgea sângele pe ochi, cum

să apropia inimicul către aripa stângă a companiei; îndată s'a aruncat cu nisce roiuri pe dușman, și l'a respins prin atacul său viguros. Fiind compania asigurată din partea stângă, îi succese a ataca și a respinge pe dușmanul de pe dâlma, ce se afla dinaintea frontului ei, și se cuprindă poziția acésta favorabilă. După-ce ajunsé *Mraović* pe dâlma acésta, își adusé aminte și de ranele sale, și a lăsat să i-le lege camerații lui, dér propunerea (sfatul) să se retragă din luptă, nici decum n'a ascultat'o, și nu s'a dus la locul de legare, până séra după bătălie. Sergentul *Mraović* a fost distins pentru purtarea sa eroică cu clasa primă a medaliei de argint pentru bravură.

Pedestraš în prima companie

Mihaiu Hodak.

În bătălia dela *Custozza*, când subcolonelul de *Mederer* a condus regimentul nostru (1-ul și al 2-lea batalion) la atacarea pozițiunei italiene pe délul *Monte Croce*, prima companie, comandată de căpitanul *Görbitz*, a spart linia de tirailleuri italiană și cu acésta din urmă începeau a se retrage și rezervele dușmanului. Îndată compania a fost atacată în aripa dréptă de o rezervă pitulată, care o primi cu foc neașteptat, descărcându-și de aprópe armele către ea. Căpitanul *Görbitz* de loc a cădút rănit; locotenentul prim *Czernoeviç*, întorcându-se în drépta, a strigat „urra!“ și s'a aruncat pe dușman. Oficerul a fost încunjurat îndată de patru grenadirî italieni, și unul din aceștia, contra căruia oficerul în acel moment nu s'a putut apéra bine, l'a vătémătat cu baioneta la falcă. Vêdënd acestea, îndată s'a urcat pedestrașul *Hodak* lângă oficerul său, a strépuns pe un grenadir, și a coperit cu trupul său pe oficerul în spate; amândoi s'au apérat apoi la olaltă, până când mai mulți feciori de ai noștri s'au adunat împrejurul lor.

Cu grupa acésta a mers locotenentul-prim *Czernoeviç*

înainte, a respins pe inamicu de pre deal, și a ocupat poziția părăsită de el.

Acolo a găsit apoi érá pe mántuitorul său, căruia ia strîns mîna spre mulțămire.

Fapta eroică a lui *Hodak*, vădută și aclamată de tótă compania, a fost mai târziu onorată prin clasa primă a medaliei de argint pentru bravură.

Pentru bravurile cele eminente sêvêrșite în bătălia dela *Magenta* au fost următorii feciori ai regimentului nostru, din partea comandantului de armată, contele de Gyulay, premiați cu următoarele decorațiuni:

Cu medalia de aur pentru bravură:

Gefreiter	<i>Stefan Doka</i>	dela	13-a	Comp.
Pedestrașul	<i>Alesandru Szasz</i>	„	18	„

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu medalia de argint pentru bravură, clasa primă:

Corporalul	<i>Ioan Csorba</i>	dela	1-a	Comp.
„	<i>Petru Ferenczi</i>	„	1	„
Gefreiter	<i>Pavel Takács</i>	„	4	„
„	<i>Alesandru Demeter</i>	„	4	„
Corporalul	<i>Frederic Federmark</i>	„	5	„
„	<i>Simeon Ignacsik</i>	„	5	„
„	<i>Simeon Turoczy</i>	„	6	„
Cornistul	<i>Dumitru Dekit</i>	„	13	„

Cu medalia de argint pentru bravură, clasa a doua:

Gefreiter	<i>Stefan Péter</i>	dela	1-ia	Comp. de fisilier.
Cornistul	<i>Stefan Cozur</i>	„	1	„
Pedestrașul	<i>Iosif Schneider</i>	„	4	„
„	<i>Vasilie Balogh</i>	„	4	„
„	<i>Ioan Jakuna</i>	„	5	„
„	<i>Francisc Kosis</i>	„	5	„

Pedestrasul	<i>Mihai Goz</i>	de la	6-a	Comp. de	fisilierî.
Corporalul	<i>Carol Benczhofer</i>	„	6	„	„
Pedestrasul	<i>Ilko Smak</i>	„	6	„	„
„	<i>Ivan Lakatos</i>	„	6	„	„
Sergentul	<i>Severin Mantuani</i>	„	17	„	„
Conducătorul	<i>Ioan Duklan</i>	„	17	„	„
Pedestrasul	<i>Mihai Kobalyi</i>	„	17	„	„
„	<i>Stefan Nagy</i>	„	17	„	„
„	<i>Mihai Simonyi</i>	„	17	„	„
Gefreiterul	<i>Iosif Szabó</i>	„	18	„	„

Lăudați publice au fost: Conducătorul *Ioan Holub* și Corporalul *Friderik Schäd/bauer* dela 14-lea Companiă de fisilierî.

În bătălia dela *Solferino* au fost următorii feciori premiați cu decorațiuni.

Cu *medalia de argint* pentru bravură, *clasa primă*: Sergentul *Valentin Gorzo* și *Alesandru Bartha* dela a 3-a companie de grenadirî; dobașul de batalion *Antonie Borbath* dela al 2-lea batailon.

Cu medalia de argint pentru bravură, clasa a doua :

Conducătorul	<i>Luca Bartok</i>	dela a	2-a	Comp. grenadirî.
„	<i>Emerik Kovács</i>	„	2	„
Corporalul	<i>Iosif Krizamovic</i>	„	2	„
Conducătorul	<i>Ioan Iakubetz</i>	„	3	„
Grenadirul	<i>Francisc Sipos</i>	„	3	„
„	<i>Gheorghe Fussik</i>	„	3	„
Corporalul	<i>Andrieu Ernye</i>	„	4	„
Cornistul	<i>Iosif Huzina</i>	„	4	„
Conducătorul	<i>Martin Sos</i>	„	1	„
Corporalul	<i>Petru Wayko</i>	„	7	„
„	<i>Ioan Olenyik</i>	„	9	„
Sergentul	<i>Albert Szabó</i>	„	10	„
Conducătorul	<i>Stefan Mizun</i>	„	10	„

Pedestraşul *Iosif Szatmáry* dela a 10-a Comp. fisilieră.
 Conducătorul *Rudolf Lezinsky* „ „ 12 „ „ „

Cu totul au căpătat regimentul nostru în bătălia dela Solferino, 3 medalii de argint prima și 16 de a doua clasă.

Prin poruncă de armată au fost lăudați:

Sergentul	<i>Karoly Zimmermann</i>	dela	1-a	Comp.	grenad.
Corporalul	<i>Mihai Orosz</i>	. . .	1	„	„
Gefreiterul	<i>Gheorghe Peter</i>	. . .	1	„	„
Sergentul	<i>Antonie Rappe</i>	. . .	2	„	„
„	<i>Iuliu Hummel</i>	. . .	2	„	„
Pedestraşul	<i>Stefan Csanik</i>	. . .	2	„	„
„	<i>Ioan Wikliuk</i>	. . .	2	„	„
Conducătorul	<i>Iosif Magyar</i>	. . .	3	„	„
Gefreiterul	<i>Nicolae Duhay</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Iosif Keresztes</i>	. . .	3	„	„
Sergentul	<i>Alois Machaty</i>	. . .	3	„	„
Conducătorul	<i>Mihai Nagy</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Vasilie Kasko</i>	. . .	3	„	„
Corporalul	<i>Gavrila Hegyern</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Vasilie Kovács</i>	. . .	3	„	„
Pedestraşul	<i>Augustin Frankoviö</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Pavel Katko</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Iosif Kopas</i>	. . .	3	„	„
„	<i>Iosif Wokurka</i>	. . .	3	„	„
Corporalul	<i>Gheorghe Neilinger</i>	. . .	11	„	„
Conducătorul	<i>Ioan Oló</i>	. . .	11	„	„
Pedestraşul	<i>Iosif Nyiryi</i>	. . .	11	„	„
„	<i>Vasilie Golyan</i>	. . .	11	„	„
Gefreiterul	<i>Teodor Tekucky</i>	. . .	12	„	„
Conducătorul	<i>Gheorghe Fitori</i>	. . .	12	„	„
Corporalul	<i>Ludovic Katona</i>	. . .	12	„	„
Pedestraşul	<i>Mihai Szabó</i>	. . .	12	„	„
„	<i>Ioan Marton</i>	. . .	12	„	„

Sergentul	<i>Ferdinand Kren</i>	dela	a 13 - a	Comp. fisilieră.
Gefreiterul	<i>Stefan Doka</i>	"	" 13	" " "
"	<i>Petru Oesz</i>	"	" 13	" " "
Pedestrasul	<i>Gheorghe Bogdan</i>	"	" 13	" " "
"	<i>Ioan Acsady</i>	"	" 13	" " "
"	<i>Vasilie Hosz</i>	"	" 13	" " "
"	<i>Ioan Bala</i>	"	" 13	" " "
Cadet-Serg.	<i>Frid. Schädlbauer</i>	"	" 14	" " "
Conducătorul	<i>Ioan Holub</i>	"	" 14	" " "
"	<i>Gavrila Daras</i>	"	" 14	" " "
Gefreiterul	<i>Mihai Simeon</i>	"	" 14	" " "
Pedestrasul	<i>Danil Buriantsik</i>	"	" 14	" " "
Sergentul	<i>Leopold Hann</i>	"	" 16	" " "
Conducătorul	<i>Petru Nagy</i>	"	" 16	" " "
"	<i>Stefan Katona</i>	"	" 16	" " "
Corporalul	<i>Ioan Reuterer</i>	"	" 16	" " "
"	<i>Ioan Drabo</i>	"	" 16	" " "
Gefreiterul	<i>Ioan Sandor</i>	"	" 17	" " "

În bătălia dela *Custozza* au fost următorii feciori premiați cu medalii:

Cu medalia de aur pentru bravură:

Sergentul *Francisc Tonhefner* dela 16-a companie.

Cu medalia de argint prima clasă pentru bravură:

Sergentul	<i>Ioan Mraoviö</i>	dela	1	companie.
Pedestrasul	<i>Mihai Hodak</i>	"	1	"
"	<i>Alesandru Batori</i>	"	2	"
Sergentul	<i>Francisc Gálósz</i>	"	5	"
Conducătorul	<i>Ioan Rolla</i>	"	6	"
Gefreiterul	<i>Ioan Szalay</i>	"	6	"
Pedestrasul	<i>Dumitru Suta</i>	"	7	"
Sergentul	<i>Stanislau Hawelinszky</i>	"	8	"
Conducătorul	<i>Alesandru Papp</i>	"	9	"

Conducătorul	<i>Alesandru Szabó</i>	de la	9	companie.
"	<i>Iosif Nagy I.</i>	"	9	"
Corporalul	<i>Pavel Dacher</i>	"	11	"
Pedestrašul	<i>Dumitru Csacsco</i>	"	11	"
"	<i>Nicolae Beres</i>	"	13	"
Sergentul	<i>Simeon Miszkuj</i>	"	14	"
Corporalul	<i>Emerik Lóo</i>	"	14	"
Pedestrašul	<i>Mihai Mészáros</i>	"	15	"
Gefreiterul	<i>Elek Nyitray</i>	"	16	"
"	<i>Iosif Teleházi</i>	"	16	"
Conducătorul	<i>Moricz Hilovics</i>	"	17	"
Cornistul	<i>Ioan Szenti</i>	"	18	"

Cu medalia de argint clasa a doua pentru bravură:

Sergentul	<i>Ignatie Böhm</i>	de la	1	companie.
Conducătorul	<i>Francisc Waimann</i>	"	1	"
"	<i>Iosif Danko</i>	"	2	"
"	<i>Iosif Stankowiö</i>	"	2	"
Corporalul	<i>Alesandru Varga</i>	"	2	"
Sergentul	<i>Ludovic Nagy</i>	"	3	"
Pedestrašul	<i>Ioan Wecsendak</i>	"	4	"
Conducătorul	<i>Eduard Thurmann</i>	"	5	"
Sergentul	<i>Iuliu Bonis</i>	"	5	"
Gefreiterul	<i>Dumitru Csora</i>	"	5	"
Corp.-Qua-Sergent	<i>Eugen Ferenczy</i>	"	6	"
Pedestrašul	<i>Ioan Gojdics</i>	"	6	"
"	<i>Alesandru Opinok</i>	"	6	"
Conducătorul	<i>Stefen Arany</i>	"	7	"
Corporalul	<i>Ioan Schmid</i>	"	7	"
Sergentul	<i>Ludovic Medvey</i>	"	8	"
Conducătorul	<i>Stefan Tolnay</i>	"	8	"
"	<i>Valentin Szabó</i>	"	9	"
Gefreiterul	<i>Sigmund Pataky</i>	"	9	"
Pedestrašul	<i>Iosif Kis</i>	"	9	"
Conducătorul	<i>Gheorghe Markuj</i>	"	10	"

Conducătorul	<i>Francisc Atyim</i>	de la	10	companie.
"	<i>Mihai Adorjan</i>	"	11	"
Gefreitërul	<i>Andrei Pipas</i>	"	11	"
Pedestrašul	<i>Iosif Nagy</i>	"	11	"
Conducătorul	<i>Iosif Kis</i>	"	12	"
Corporalul	<i>Valentin Nagy</i>	"	12	"
"	<i>Stefan Almasi</i>	"	12	"
"	<i>Carol Hunyadi</i>	"	12	"
"	<i>Francisc Szilagy</i>	"	13	"
Gefreitërul	<i>Ladislau Wancsa</i>	"	13	"
Dobaşul	<i>Iosif Molnar</i>	"	13	"
Pedestrašul	<i>Gheorghe Paczkan</i>	"	13	"
"	<i>Alesandru Papp</i>	"	13	"
"	<i>Stefan Popoviö</i>	"	14	"
Sergentul	<i>Ladislau Stokár</i>	"	15	"
Cadetul	<i>Constantin Kocsoba</i>	"	15	"
Pedestrašul	<i>Andrei Kapocs</i>	"	15	"
"	<i>Gheorghe Karácsoni</i>	"	15	"
Conducătorul	<i>Iosif Bodo</i>	"	16	"
"	<i>Alesandru Kovács</i>	"	16	"
Corporalul	<i>Stefan Toth</i>	"	16	"
Gefreitërul	<i>Ioan Hevelc</i>	"	16	"
Sergentul	<i>Ioan Szente</i>	"	17	"
Conducătorul	<i>Stefan Demes</i>	"	17	"
Corporalul	<i>Martin Huszár</i>	"	17	"
Gefreitërul	<i>Gheorghe Turbula</i>	"	17	"
Pedestrašul	<i>Ladislau Moricz</i>	"	17	"

Recunósceri de laudă căpëtasëră:

Corporalul	<i>Ludovic Ban</i>	de la	1	companie.
Gefreitërul	<i>Andrei Gyene</i>	"	1	"
"	<i>Gavrila Ban</i>	"	1	"
Pedestrašul	<i>Gheorghe Geczko</i>	"	1	"
"	<i>Ioan Csismás</i>	"	1	"
"	<i>Ioan Bodnár</i>	"	1	"

Corporalul	<i>Alois Gályási</i>	del	a	2-lea	comp.
"	<i>Ioan Boros</i>	"	"	2	"
Gefreitărul	<i>Gheorghe Huszty</i>	"	"	2	"
Pedestraşul	<i>Andrei Bujaka</i>	"	"	2	"
"	<i>Ioan Lepak</i>	"	"	2	"
"	<i>Stefan Csibere</i>	"	"	2	"
Gefreitărul	<i>Francisc Paku</i>	"	"	3	"
Corporalul	<i>Iosif Hajduk</i>	"	"	5	"
Gefreitărul	<i>Ladislau Nyitrai</i>	"	"	5	"
Pedestraşul	<i>Iosif Hiripi</i>	"	"	5	"
"	<i>Ioan Török</i>	"	"	5	"
"	<i>Francisc Fabian</i>	"	"	5	"
Sergentul	<i>Pavel Stier</i>	"	"	6	"
Conducătorul	<i>Ioan Danko</i>	"	"	6	"
Corporalul	<i>Carol Nagy</i>	"	"	6	"
Gefreitărul	<i>Ladislau Artyi</i>	"	"	6	"
Pedestraşul	<i>Ioan Beregyi</i>	"	"	6	"
"	<i>Antonie Anger</i>	"	"	6	"
Gefreitărul	<i>Mihai Bak</i>	"	"	7	"
"	<i>Albert Gyell</i>	"	"	7	"
"	<i>Alesandru Veres</i>	"	"	7	"
Pedestraşul	<i>Ioan Hütter</i>	"	"	7	"
"	<i>Stefan Arkoly</i>	"	"	7	"
Dobaşul	<i>Iosif Herczeg</i>	"	"	7	"
"	<i>Francisc Dino</i>	"	"	7	"
Corporalul	<i>Mihai Kinal</i>	"	"	8	"
"	<i>Andrei Mátyi</i>	"	"	8	"
Gefreitărul	<i>Ioan Csepke</i>	"	"	8	"
"	<i>Ioan Csolnoky</i>	"	"	8	"
"	<i>Stefan Bącz</i>	"	"	8	"
Pedestraşul	<i>Iosif Abloncz</i>	"	"	8	"
"	<i>Gheorghe Togyer</i>	"	"	8	"
Conducătorul	<i>Gheorghe Wagner</i>	"	"	9	"
Gefreitărul	<i>Gheorghe Kajnik</i>	"	"	9	"
"	<i>Andrei Varga</i>	"	"	9	"

Gefreitërul	<i>Iosif Neher</i>	. . .	delà a	9-lea comp.
Pedestrașul	<i>Ludovic Páal</i>	. . .	" "	9 " "
"	<i>Pavel Búrca</i>	. . .	" "	9 " "
"	<i>Ladislau Kárdár</i>	. . .	" "	9 " "
"	<i>Andrei Kapusi</i>	. . .	" "	9 " "
"	<i>Ioan Fehér</i>	. . .	" "	9 " "
Conducëtorul	<i>Pavel Toth</i>	. . .	" "	10 " "
Corporalul	<i>Iosif Varady</i>	. . .	" "	10 " "
Gefreitërul	<i>Ladislau Papp</i>	. . .	" "	10 " "
Pedestrașul	<i>Mihai Szalacsi</i>	. . .	" "	10 " "
"	<i>Andrei Bartha</i>	. . .	" "	10 " "
"	<i>Titus Faulwetter</i>	. . .	" "	10 " "
Sergentul	<i>Stefan Szaba</i>	. . .	" "	11 " "
Conducëtorul	<i>Ioan Dărăbant</i>	. . .	" "	11 " "
Pedestrașul	<i>I. Benyamin Csengeri</i>	. . .	" "	11 " "
Cadet-Corpor.	<i>Iosif Herczig</i>	. . .	" "	11 " "
Conducëtorul	<i>Andrei Botos</i>	. . .	" "	11 " "
Sergentul	<i>Antonie Briginovic</i>	. . .	" "	11 " "
Corporalul	<i>Ioan Babics</i>	. . .	" "	12 " "
Gefreitërul	<i>Ioan Szakmaságyi</i>	. . .	" "	12 " "
Pedestrașul	<i>Ladislau Kis</i>	. . .	" "	12 " "
"	<i>Ludovik Takács</i>	. . .	" "	12 " "
"	<i>Stefan Bodor</i>	. . .	" "	12 " "
"	<i>Ludovic Veres</i>	. . .	" "	12 " "
"	<i>Iuliu Gáspári</i>	. . .	" "	13 " "
"	<i>Mihai Kis</i>	. . .	" "	13 " "
"	<i>Ladislau Sztan</i>	. . .	" "	13 " "
"	<i>Ioan Rednik</i>	. . .	" "	13 " "
"	<i>Alesandru Trukács</i>	. . .	" "	13 " "
Cadetul	<i>Caroly de Wirkner</i>	. . .	" "	15 " "
Pedestrașul	<i>Pavel Nemethy</i>	. . .	" "	15 " "
Gefreitërul	<i>Andrei Szabó</i>	. . .	" "	16 " "
"	<i>Iosif Krajnik</i>	. . .	" "	16 " "
Gefreitërul	<i>Karol Petro</i>	. . .	" "	16 " "
Pedestrașul	<i>Andrei Murgi</i>	. . .	" "	16 " "

Pedestrašul	<i>Dumitru Hunti</i>	. . .	dela a 16-lea comp.		
"	<i>Mihai Baber</i>	. . .	" " 16	"	"
Gefreitërul	<i>Alesandru Kuzma</i>	. . .	" " 16	"	"
"	<i>Gheorghe Süket</i>	. . .	" " 16	"	"
"	<i>Ioan Huria</i>	. . .	" " 16	"	"
"	<i>Mihai Paczkan</i>	. . .	" " 16	"	"
Pedestrašul	<i>Iakob Vida</i>	. . .	" " 17	"	"
"	<i>Iosif Milak</i>	. . .	" " 17	"	"
"	<i>Petru Tisza</i>	. . .	" " 18	"	"

BCU Cluj / Central University Library Cluj

